

Рецензія

**кандидата юридичних наук, доцента Пишної Алли Георгіївни
на дисертацію Чолака Віталія Дмитровича на тему «Адміністративно-
правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на
деокупованих територіях», подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»**

Однією з характерних ознак сучасного етапу розвитку адміністративного права є поступове зміщення наукової уваги від дослідження окремих органів публічної влади до вивчення комплексних механізмів забезпечення стійкості держави в умовах масштабних суспільних викликів. Тому особливого значення набувають питання функціонування системи публічної безпеки та порядку на територіях, що повертаються під контроль держави після тривалого перебування в умовах окупації.

Деокуповані території створюють принципово новий контекст для реалізації адміністративно-правового регулювання, оскільки потребують не лише відновлення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, а й формування ефективної системи безпекового управління в умовах підвищених ризиків, зумовлених наслідками збройної агресії. За таких обставин забезпечення публічної безпеки та порядку набуває значення не лише правоохоронного чи управлінського завдання, а виступає одним із ключових чинників відновлення легітимності публічної влади, стабілізації суспільних відносин та утвердження верховенства права на звільнених територіях.

Науковий інтерес до обраної тематики обумовлюється також тим, що чинне законодавство та практика діяльності суб'єктів забезпечення публічної безпеки на деокупованих територіях розвиваються значно швидше, ніж відповідне доктринальне підґрунтя. Це зумовлює потребу в науковому осмисленні нових правових механізмів, інституційних моделей

та управлінських підходів, які формуються в процесі відновлення державного контролю над відповідними територіями.

Актуальність дисертаційного дослідження посилюється і тим, що проблематика забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях перебуває на перетині адміністративного права, безпекових студій, теорії публічного управління та сучасної правоохоронної діяльності, що обумовлює її комплексний характер та значний науковий потенціал.

Тема дисертації відповідає пріоритетним напрямкам розвитку юридичної науки та узгоджується із сучасними науковими дослідженнями у сфері адміністративно-правового забезпечення діяльності сектору безпеки і оборони, удосконалення механізмів публічного управління та забезпечення національної безпеки України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення держави.

Отже, обрана дисертантом тема є своєчасною, науково значущою та такою, що має важливе теоретичне і практичне значення для розвитку адміністративно-правової науки та вдосконалення механізмів забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях України.

Дисертацію виконано у відповідності до положень Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020); Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки (Указ Президента України від 11 травня 2023 р. № 273/2023); Стратегії розвитку Національної поліції України на 2026-2030 роки, а також в межах науково-дослідних робіт Одеського державного університету внутрішніх справ «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер № 0123U103538), а також науково-дослідницької роботи кафедри адміністративно-правових дисциплін Одеського державного університету

внутрішніх справ «Забезпечення адміністративно-правовими засобами прав і свобод людини і громадянина в Україні» (державний реєстраційний номер № 0125U001209).

Мета дисертаційного дослідження сформульована коректно, відповідає актуальності обраної теми, предмету та об'єкту дослідження і полягає у розробленні теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях України.

Для досягнення поставленої мети дисертантом визначено комплекс взаємопов'язаних дослідницьких завдань, спрямованих на з'ясування сутності та змісту адміністративно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях, дослідження системи суб'єктів відповідної діяльності, аналіз форм і методів діяльності правоохоронних органів, визначення основних загроз безпековому середовищу деокупованих територій, а також розроблення пропозицій щодо вдосконалення законодавства та організаційно-правових механізмів функціонування суб'єктів забезпечення публічної безпеки та порядку.

Позитивної оцінки заслуговує те, що сформульовані автором завдання не мають декларативного характеру, а відображають логіку наукового пошуку та послідовно реалізуються у структурі дисертації. Їх вирішення дозволило автору комплексно дослідити теоретичні та прикладні аспекти адміністративно-правового забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях, що знайшло своє відображення у сформульованих наукових положеннях, висновках та рекомендаціях.

Зміст дисертації свідчить про те, що поставлена мета була досягнута, а визначені завдання виконані у повному обсязі, що підтверджується логікою викладу матеріалу та змістом отриманих результатів дослідження

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, визначається насамперед цілісністю

авторської наукової концепції та внутрішньою логікою дослідження. Робота побудована таким чином, що кожне наступне положення спирається на результати попереднього аналізу, а сформульовані висновки є закономірним результатом послідовного дослідження теоретичних, нормативно-правових та організаційних аспектів забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях.

На користь достовірності отриманих результатів свідчить те, що автор не обмежується констатацією чинного стану правового регулювання, а проводить його критичний аналіз, виявляє наявні прогалини, суперечності та проблеми правозастосування, після чого пропонує власні шляхи їх вирішення. При цьому висновки дисертанта ґрунтуються не на окремих положеннях законодавства чи наукових працях, а на комплексному аналізі всієї системи правового забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях.

Окремої позитивної оцінки заслуговує прагнення автора розглядати досліджувану проблематику не ізольовано, а в контексті сучасних процесів трансформації системи публічного управління, розвитку сектору безпеки і оборони, відновлення деокупованих територій та забезпечення національної стійкості держави. Саме такий підхід дозволив вийти за межі традиційного аналізу діяльності окремих правоохоронних органів та сформулювати комплексне бачення адміністративно-правового механізму забезпечення публічної безпеки і порядку.

Переконливість наукових результатів посилюється тим, що автор не лише формулює теоретичні висновки, а й послідовно доводить їх через аналіз законодавства, практики діяльності суб'єктів забезпечення безпеки, міжнародних стандартів та сучасних тенденцій розвитку безпекової сфери. У результаті запропоновані положення набувають не декларативного, а належним чином аргументованого характеру.

Загалом дисертація справляє враження ґрунтовного, самостійного та концептуально завершеного наукового дослідження, а сформульовані у ній

положення, висновки та рекомендації є достатньо обґрунтованими, достовірними та такими, що заслуговують на підтримку.

Наукова новизна одержаних у дисертаційній роботі результатів полягає у вирішенні актуального наукового завдання у галузі адміністративного права, що полягає у формуванні цілісного теоретичного бачення адміністративно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях України, а також у розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення відповідних правових та організаційних механізмів.

У дисертації сформульовано низку наукових положень, які характеризуються елементами наукової новизни. Зокрема, автором запропоновано власний підхід до розуміння адміністративно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях як комплексної системи правових, організаційних та управлінських засобів, спрямованих на відновлення безпечного середовища, стабілізацію суспільних відносин та забезпечення функціонування публічної влади після деокупації. У роботі сформульовано авторські дефініції низки ключових категорій дослідження, серед яких «деокупована територія», «суб'єкти забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях», «форми діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях» та «методи діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях».

Важливим результатом дослідження є удосконалення наукових підходів до систематизації загроз публічній безпеці та порядку на деокупованих територіях. Автором обґрунтовано необхідність розгляду криміногенних, диверсійних, колабораційних та інших ризиків як взаємопов'язаних елементів єдиного безпекового середовища, що потребує комплексного адміністративно-правового реагування.

Вагомим результатом проведеного дослідження є розроблення автором пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях. Зокрема, обґрунтовано доцільність нормативного врегулювання діяльності мобільних форм поліцейської присутності, удосконалення міжвідомчої взаємодії суб'єктів сектору безпеки і оборони, розвитку систем відеомоніторингу та інтелектуальної відеоаналітики, формування кадрового резерву для роботи на деокупованих територіях, а також впровадження спеціалізованих програм професійної підготовки працівників правоохоронних органів.

Подальшого розвитку набули наукові підходи до класифікації джерел правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях, визначення форм і методів діяльності правоохоронних органів, а також обґрунтування напрямів удосконалення взаємодії органів публічної влади, військових адміністрацій, правоохоронних органів, громадськості та міжнародних партнерів у процесі забезпечення безпеки та відновлення звільнених територій.

Загалом отримані результати суттєво розширюють наукові уявлення про адміністративно-правові механізми забезпечення публічної безпеки та порядку в умовах деокупації територій та становлять вагомий внесок у розвиток сучасної науки адміністративного права.

У роботі розглянуто актуальні теоретичні та практичні проблеми адміністративно-правового забезпечення публічної безпеки та порядку в умовах деокупації територій України. Автором комплексно досліджено особливості правового регулювання діяльності суб'єктів забезпечення публічної безпеки, проаналізовано сучасні безпекові виклики, пов'язані з відновленням державного управління на деокупованих територіях, а також запропоновано підходи до вдосконалення адміністративно-правових механізмів стабілізації безпекового середовища та відновлення правопорядку.

Дисертація містить обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення законодавства у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях, розвитку механізмів міжвідомчої взаємодії, удосконалення діяльності правоохоронних органів, а також підвищення ефективності функціонування суб'єктів сектору безпеки і оборони в умовах післякупаційного відновлення.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані у науково-дослідній роботі – як теоретична основа для подальшого дослідження окремих аспектів адміністративно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях, про що свідчить акт впровадження від 03.04.2026 р.; правозастосовній діяльності – для вдосконалення адміністративної діяльності щодо забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях, про що свідчить акт впровадження від 30.03.2026 р.; освітньому процесі – для підготовки методичного забезпечення та викладанні навчальних дисциплін «Поліцейська діяльність», «Актуальні проблеми поліцейської діяльності», про що свідчить акт впровадження від 02.04.2026 р.

Зміст роботи засвідчує достатній рівень обґрунтованості отриманих наукових результатів та підтверджує їх достовірність. Дисертаційне дослідження охоплює 260 сторінок, з яких 210 сторінок основного тексту. Робота включає анотацію, перелік умовних позначень, вступ, три основних розділи, сім підрозділів, висновки, список використаних джерел із 207 найменувань та додатків.

Дисертація оформлена відповідно до основних нормативних вимог і стандартів, передбачених для такого типу досліджень. Робота написана державною мовою з дотриманням загального наукового стилю.

Незважаючи на загалом високий науковий рівень дисертаційного дослідження та безперечну цінність одержаних результатів, окремі

положення роботи викликають певні зауваження та потребують додаткового наукового осмислення, зокрема:

1. Емпірична база дисертаційного дослідження сформована переважно за рахунок аналізу нормативно-правових актів, офіційних статистичних даних, матеріалів діяльності органів сектору безпеки і оборони, а також інших офіційних джерел інформації. Водночас додаткової наукової цінності роботі могло б надати залучення результатів соціологічних досліджень, експертних опитувань або інтерв'ю з представниками правоохоронних органів, військових адміністрацій чи інших суб'єктів забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях. Використання таких методів дозволило б доповнити нормативно-правовий аналіз емпіричними даними щодо практичних проблем функціонування відповідної системи безпеки та особливостей реалізації запропонованих механізмів на практиці.

2. У дисертації автор справедливо відносить неконтрольований обіг зброї, боєприпасів та вибухонебезпечних предметів до числа ключових загроз публічній безпеці та порядку на деокупованих територіях. Водночас у роботі недостатньо детально розкрито питання адміністративно-правових механізмів виявлення, обліку, вилучення та легалізації зброї, що перебуває у населення після завершення активної фази бойових дій. У зв'язку з цим доцільно уточнити, які саме напрями вдосконалення законодавства та діяльності уповноважених суб'єктів автор вважає найбільш ефективними для мінімізації ризиків, пов'язаних із незаконним обігом зброї на деокупованих територіях.

3. У дисертаційному дослідженні автором сформульовано значну кількість пропозицій, спрямованих на вдосконалення адміністративно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях. Водночас частина із запропонованих напрямів удосконалення законодавства має концептуальний характер і подана у вигляді загальних рекомендацій. Втім, наукова та практична цінність

окремих положень могла б бути підвищена шляхом підготовки проєктів конкретних нормативних приписів або авторських редакцій відповідних норм законодавства, що дозволило б більш наочно продемонструвати механізми реалізації запропонованих змін на практиці.

Наведені зауваження та висловлені побажання мають переважно дискусійний характер і стосуються окремих аспектів дослідження, які можуть бути предметом подальших наукових пошуків та розвитку авторської концепції. Вони не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, не знижують рівень її наукової новизни, теоретичної та практичної значущості, а також не ставлять під сумнів обґрунтованість і достовірність сформульованих автором висновків та рекомендацій.

У цілому дисертація Чолака Віталія Дмитровича є самостійним, завершеним та якісно виконаним науковим дослідженням, у якому вирішено важливе наукове завдання у сфері адміністративного права. Робота характеризується належним рівнем теоретичного узагальнення, внутрішньою логікою побудови, аргументованістю висновків та практичною спрямованістю запропонованих рекомендацій.

Проведений аналіз дисертаційної роботи, рівня обґрунтованості отриманих результатів, їх наукової новизни, теоретичного та практичного значення дає підстави для висновку, що дисертація на тему «Адміністративно-правове регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку на деокупованих територіях» є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему та таким, що відповідає спеціальності 081 «Право», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України

від 12 січня 2022 року № 44, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор - Чолак Віталій Дмитрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**завідувач кафедри адміністративної
діяльності поліції факультету підготовки
фахівців для підрозділів превентивної
діяльності Національної поліції України
Одеського державного університету
внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

Алла ПИШНА